Dәлхэй бүрийн пролетаринууд нэгдэгтүн! Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

Buriaad-Mongoliin ҮNEN

BK (b) namiin B-M. mozkom ba B-M. resp. TK bolon yiledb. ebleliin B-M. zeblelijn emeneeҫ eder byri nilteleqdene. IX zilde garça baina.

1933 onii Janvaari 2 eder

№ 2 (859)

Zakika yne: Sara by. iin 1 tekeriq. Alsan gazaruudta 1 tek. 30 mon. G. daada ulasta—1 tek. 50 mon. Dugaar nonoodiin yne 5 mongo.

„B-M. Ynen!!" koreonl aadris: Верхнеудинск, Центросоюзная ... тел. № 3-23, зав. ред. № 3-..

Buriaad oronii sojoliin baiguulalta kojor dugaar tabanziliin ugtamza deere

(Aradiigi gegeeryylke narkom. nek. Şantaanovai jarildasanaas). 1933 onii Janvaari negenii eder bolbol ekin taban ziliin tesebiin ecesiel kojordugaar taban ziliin tesebiin bogoso aikaka nileed temdeglelte eder men baina. Zeblelte Buriaad oronii azalҫad bol zysen byriin oportunizmuudai ba tedende ajadan dagaldagҫadtai kaii ygei temeceze Leeniin yndesetenii bodolgiigi oncҫotoi sainaar bodoto kereg deere bejelyylsen oronigi namiin emkiliin ketelberi doro Zeblelte zasagta kolbooto ulasiin sojol bolbosoroliin talaar unda baisan zonii zergede orokiigi ene eder tulaba.

Asal koҫgoliin debzeclin yndesen deere erdem sojoliin baiguulaltiin jabadal nileed amzaltanuudigi olozol. Kerbee 1923 ondo B-Mongol Respyybligiin togtoko yjede buriaad azalҫan zonii nom biҫeg medegҫeeni araikan 16% kyrke baisan bolbol menee kojoi dugaar tabanziliin ekinde Buriaad oronii azalҫadiin keҫeeliin nasatan nelenkiide biҫegtei bolko baidalda tulaba. Azalҫan zonigi nom biҫegte surgaku ketelke keregte kuuҫan mongoldo orobol keden kubi suraka jabadaligi kengedkesen lata ysegnigi nebteryylelgiin keregigi onco temdeglexe josotoi. Ekin surguulida bykeni ujalgalan surgaka kereg ene zilde şiidkegdeze bainam. Tyҫnees deeҫe majagiin surguulinuudta 10000 tukai şabinar suraza baika juu tyryyşiin taban ziliin tesebte baicaagdasan toonoos kojor kubi kamuulagdaza. Tesebleqdesen 6 teeknikymil oronoo 12 neegdeze 1258 suragҫadtai kabaaduulkaar baicaagdasanii orondo 1625 suragҫad suraza baina. Tyryyn ziliin tesebte deede surguulinuudigi neeke geze tesebeer batalagdaagyi bolboҫ menee gurban deede surguuliinuudtai bainabal. Tere bolbosoroliin emki zurgaanuud zygeergyi olosorozol. Azalҫan zonigi kinoo, raadiologoor kangan gegeeryylke jabadal bii bolgogdoson ba yndesenii tiaatr neegdeed kedelmerilze baina. Syyliin yjede gyn surgaliin şinzelkei jabadaliin tuonuud kedelmerilde baga biҫe kereg jabuulagdaza baina gebel Staaliin „Leeniinizmiin asuudaluud" geze zokiool orҫuulaga taraagdaba, Leeniin zokioluudaas tyyberlen negedkegdesen 6 toomigi orҫuulza garganiin bedelkei kugҫeze baina, Bui Praavda ba Bur Ynenees gadna olon aimaguuda sonin biҫegyyd kebiegdeg bolsoo. Aradiin azaliin ba sojoliin baiguulaltiin kaadra beledkeke jabadalda labtaikan amzaltanuud bi bolgogdo ilangujaa yndesen kaadra, beledkeke jabadalda ileren garaza şuu.

Kedii ilme amzaltanuudtai bainabdi gebeҫ zygeer ygei dutuu zyilyyd baika juuma. BK(b)N-iin TKiin ekin ba dunda surguuli tukai ba SSSR-iir TGK-iin deede surguuliinuud ba tekn. kymyyziin tukai gargasan togtooluudigi bejelyylke jabadalda surguuliin surgaligiin kedelmeriin ҫanarigi saiaar tabi a kereg, yndesen kelen deere s... a nom debter dutamag, jike nasatanigi surgaka keregiin ҫanar muu baisan zyilyyd bol yndesen dutamag zyilyyd bolno.

Manai zorigo bolbol surguuliin baiguulamaliin bykii şatanuud dotoroo socialismiin baiguulaltada tuebkiilegeer kabaadaka kaadrigi manai orondo beledkeke eke kereg men. Ime uҫaraas manai sanal bodoliin gol kandalga bolbol surgaligiin ҫanarigi erkekin jabadalda zoriulhan tabigdaka jotol. Bykii namiin, komsomoliin, profsojuuziin ba kolkoosiin emkiiyydiin gol sanal bodoligi—aradiin bolbosoroliin bykii sesteemiin yndesen gol suuri kelkii bolko ekin ba dunda surguuliinuudiin kedelmeriin ene dutuunuudigi asadkan ygei bolgoko jabadal tege kuriaaka alkabtar ҫukala baina. Surguuliinuudta esgeee ygei bolzo ҫadaagyi „meetod projeekiin" josonii buruuҫagdaza butacokigdoson teooriin ylegdelyydtei eris temeceke, surguuliiа surgagҫa bolon tukai jike ҫanartai suuri ezelke osiigi matangui tedenii baidalda Leeniinii kananiin josoor kandaka zergeer BK(b)N-iin TK-diin ekin ba dunda surguuliinuudiin tukai gargasan togtoolnigi şuud bejelyylkiin telee daiҫalan temeceke josotoi.

Ton oiriin bolzor dotoroo Respyybligiin aradiigi bygedeerni birg medeke bolgoko keregnigi gyiҫedkeke asuudal manai negen yndesen zorigo bolno. Ene kereglei ҫanarigi saiaar tabika jabadal akabtar ҫukala ba biҫegtenigi, surgaka bolon lata ysegigi nebteryylke jabadaluud negen doro jabuulagdaka baina.

Odoonii kedelmeriin bykii salbarimuudta ulam ulam jikedeze baikomunistiin erilgiigi kangakiin tula kaadra beledkeke jabadal ba ilangujaa yndesen Buriaad kaadra beledkeke k e r e g t u i l i i n ҫ u k a l a tyrigo bolzo baina.

Basa gyn ukaanii şinzelekii josonii kedelmerigi delgeryylen tabika kereg bolbol manai kedelmeriin gol bololcoko josotoi. Socialis azaliin kegzette ba enyyniiyndesen deerees bolko azalҫan araдiin sojol bolbosoroliin urgaca lime kedelmerigi erjezyylen tabiҫigi duiduldaza baina.

Buriaad Mongoliin namiin emkiliin ketelberi doro Buriaad oronii azalҫad bol tyryyşiin taban ziliin dotor dabasan amzaltanuud deeree tulgalaza kapitaal josonii ekonoomikiin ylegdelnigi ygei kilke ba kyn amitanii ujaan bodolnigi socialismiin medereltei bolgon elsyylke tyykete jike zorilgoto kojor dugaar taban ziliin tesebtigi gyiceqkeke j a b a d a l d a a yndesenii majagtai socialisziin ҫanartai sojoliin baiguulaltigi ulam caaşani delgeryylen kegzeeleni men begeed ene jike jabuulalga bolbol kurcadan baisan angiin temeceltei baidaan dotor ergelzelteke tula namiin zinkeni şugamigi ceberlen sakin odoo yjede jike ajuultai baisan jike orosiin deerenkii yzel, buriaadiin nacioonalismi bolon tedentei zokildogodotoi eris esergyycen temeceze kubiskaliin daisan paanmongolizm ba tyyntei zokildogҫodtoi bolon Baruun jevroopiin byrzitenii sojol dotoroo Zyyn ulasuudiin byrzyiteen jasanii sojoligi yndesen ese oolgon abka baruunii oportunis tuliaҫgaanuud ba azalҫan niitiin baidalaas garasan niitiin ҫanarta demokratişeskii zyilyydigi şyymzelen abҫa yndesen sojoliin baiguulaltada keregleke jabadaligi cegneke ygei „zyynii" bolduuudtai eris temecen ilaka kereg boi sojoliin baiguulaltiin froontodo ulam amzalta oikiin barimta bolno

Itaaliin tariaaҫan tariaagaa uzuur deereesenii kudaldaza baina.

Itaaliin tariaaҫanguud bolbol araizaaҫadiin garta oroод baina. Teде bol tariaagaa uzuur deere baikadani kudaldana. Ediin zasagiin krizis Itaaliin tariaaҫangudtu kyndeer daiiaba. Ooptoor bujuu gancata jikeer kudaldagdag tariaanii yne 50% unazai. Tariaaҫad bol tariaagaa delgyyr deerkei adag cengees yne ygegeer kudalqana, uҫarani tariaaҫani tariaagi araizaaҫan sulataar kudaldaza abaad, delgyyr deere daan kudaldaҫag baina. Naloogoor daragdasan tariad bolbol delgyyr deerkei cengiin derbenii gurban kubi bolko cengeer tariaagaa kudaldakaas biҫe azaga ygei baina. Delgyyriin yne tariaaҫanii kudaldasan yne kojorion koorondokii selgeltigi araizaaҫan ebelҫelzeze baidag azai. Tariaanii yniin unaasanii ulamaas Itaaliin tariaagaar naimaalagdagҫa taraanii yne unadag ygei baina. Kaziin syyliin zilde zarim gazaruudta butaknagaar kudaldagdaka tariaaniiyne deesҫelen, kyn zonii tariaa taika eulekeni ygeize baura za baina. Tariaaҫad bol krizisteе sandeiggagdaza gazaraa sulataar kudaldakiin tuilda kyrebe.

Tariaa вeledkeliigi oiriin ederyydte şiidkeke

Bykyn, Orongo, Borgoi, gurban bygsiirdebe.

Selenge. Tus aimagiin Orongiin somonii ba Bykynii toskonii kolkoosuud ba emҫiin azaltan boi, tariaabeledkeliin tesebiigi 100% gyicedkeed, zergelen ail suugaa Deede Ydiin rajoonii Tarbagatain selkeenice 20—20 mori tergeer 10—10 kynyydyeti, kamta 40 mori tergetei 20 kynyyd, tus seleeniin tariaabeledkeliigi dyyrgelcekiin telee ba 2 aimagiin kolkoo diin socialis tusalamza yzyylke bygsiiriin brigaadiigi emkidkeze dekaabriin 17-nii eder jabuulsan baina.

Men Borgoin somonii kolkoosuud bol Kiaagtiin aimagta socialis bygsiiriin nege brigaadiigi ilgesen azai.

Selengiin aimagaas oҫoson bygsiirin brigaad bol eesedingee urida daaza abasan daabarijaa bolҫoviigҫalan kurdanaar jabaza 100% gyicedkeze jirekebdi geze tus ilgesen kolkoosuudiin emene naidasan baina.

Ene mete, tariaabeledkeligi gyicedkesen somon ba kolkoosuud bolbol, kozomdogҫoodoo socialis tusalamza yzyylen, bygsiirin jabadaligi ygeer delgeryylke josotoi.

Tuskai kiҫegҫe N. G-iin

Bygsiiriin brigaadiigi kool bairaar muu bailgaba

Alairiin aimagiin „Ulan nialkai" komuunin tariaabeledkelde tusalkiin telee tariaabeledkeliin tesebiigi dyy gesen gurban kolkoo suudaas 2 traagtar ba 2 maşinatai kamta 50 kedelmeriҫeedigi emkidkeze ilgegdesen bygsiirin brigaadiin geşyyydigi ene „Ulaan nilkai" komuunin tyryylegҫe ba namiin yyriin sekritaar bolbol, keregseel ygei kool bairaar tuiliin muugaar bailgaba, Sojol—5,

Baga biş. saad uҫaruulba

Mukr—Şiber. Cuulgiin somonii „Erdem" geze arteel bolbol, ene ziliin tariaakuriaalgada jabakadaa bolzortoni dyyrgebeҫ, zariin tariaagaa keere, gerees kolo 10—gaan modonii gazaita, oi dotor somood, tyynee menee boltor gazaagaa ҫireze cokizo abaa ygeigees, ebeliin kyiten bolzo, keere cagaan talada kedelmerileke arga ygei gees, tariaabeledkeide tuҫaaka taria ygei saad bolood baina.

Gekiin kamta „Erd.m" arteel bolbol tariaabeledkeleе meneeҫ boltor dyyrgee ygei baina şuu. Ene jabadal bol, tariaagaa keere gerees kolo gazar somood, tyynee menee boltor cokizo ҫadaa ygei baisan ba arteeliin pravleeni bolon udaridagҫadiin josotoi koroto sedkileer tariaagaa keere orkizo baisani ilerne. Ene tariaani sakiuulҫ ygei baina.

Ilmees tariaabeledkelde saad uҫaruulagҫadta darui kemzee abҫa gemtei niuurta katuu kemzee abkiigi ҫukala bolgoko ba tariaanii

C. Suranziin.

Mukar-şiber kamagiin syylde

M. Şiberiin aimag dotor dikaabriin 20—nii medeegeer tariaabeledkeliin tesebee 55,4 kubi gyicedkegdeed baina. Gebeҫ boiҫovig josoor dyyrgeze baisan somonuud: Cagaan Ҫuluutai, Zangin, Bodongud, Cuulga ba Zaganii somonuud tesebee 100 kubi dyyrgesen.

Tuiliin koino ҫiregdeze jabasan somonuud gekede: Suҫain 89,. Guҫadiin somon 82,1 kubi Ka. Şibeгiin somon 35,6 kubi şine zaganii somon 21,7 kubi M-Şiber 35,27 kubi Şaraldain 40,88 kubi Konkoloin 38,8 kubi, Nikoolskiin 48 kubi Kara Usanii 51 kubi tariaabeledkeliin tesebni dyyrgeze ja baina.

M.Şiberiin aimag bolbol byke BM. respyyblig dotor tariҫan azaltai negen aimag bolko tula, tyryyiin taban ziliin tesebni 4—zilde gyicedkeze 2—dugaar taban zil dotor angi ygei socialis baidal baiguulka jabadalda negen jike salbari bolko tariaabeledkeliigi kozoduulza baisan somon toskonuudigi şalgan yzeke, angiin daisanii ylegdel niudargaҫuudigi butaҫolzo tariaabeledkeliigi jaaҫ 100% oiriin ederyy te dyyrgeke ujalgatai baina.

Kolkoosiin geşyyn

Dunda Kudanii 6 kolkoosuud aza akuin emkidkeliigi muuca jaвuulna

Kori. Dunda Kudanii somon dotoro 6 kolkbosuud bii, ede kolkoosuudiin aza akuin ba emkidkeliin talaar demi sain biҫe, duiuu dunda zyilyyd olon yzegdeser baika juma. Zişeelbel, 32 onii urgaciin ba byke olziigi kubaaka jabadaligi ekilkees baitagai, ken kolkoosҫonii kedeҫeneen abkiigi ba yiieigi toocozo gargaa edii jabadal ygei baina.

Kariuucalga ygei jabadal usadkagdaa edngees, onoko uuaagaa ezengyi bangasaar, syyliin yjede moridni kynde azalda jabaka argagyi turankai yrgyylkiin tuilda kyreed baina.

Tus kolkoosuudta kedelmeriҫediin kyҫiigi zebeer emkidkeze, yrgelziiin brigaada baiguulagdaa ygeigees, zarim kedelmerini tuiliin udaan jabka ba tasaldakiin uҫaruud olon yzegdene. Zişeelbel: Moolotov arteelde kedelmeriҫenii kyyҫigi zebeer emkidkeze ҫadaa ygeigees modobeledkeliin kedelmeride araikan 10 tukai kynyyd jabana, keden sain kedelmeriҫeed pravleeni şadar demei jabadag barimtanuud baina.

Byke kolkoosҫodiin dunda azal kedelmeriin ba biҫe biҫe azal baiguulalaltiin tukai niitiin emkidkel nebterelkiin oilguulaltiin jabadal ton muu ilangajaa socialis josonii gabsagalҫalga, meriicee g.m. kurdabҫalaltuud tuiliin muugaar jabuulagdaka.

Deere dursagdasan dutuu dunda zyilyydigi cag dotorni zasan zalarguulza, kolkoosigi aza akuin talaar emkidkeze bykezyylkiigi ton ҫukala.

Somonii sonor

Cerenii, Ƶaвiin kojor kolkoosҫodiin azalta ederiigi jaaвata?

Kilogo-Kuaacain aimagiin Taaşaagiin somonii „Negen Kycen" geze arteeliin niigtalan boloҫgo Ceeben Ƶabiin, azaligi emkidkegҫe Balza Nima Cerenii gegҫed buzagai koirogoor kandaza kolkoosҫodiin azaltanii azalta ederigi eder oyn temdegleqyi, kariin 3 sasa soigood negendor temdegleqeg baiba.

Enyyn deerees kolkoosҫodiin kende kengen kedelmeri byteeseningi ilgal ygei ba zolibo gulҫ, gaoҫagai udaarnig bol neg adalI niudarqaҫuudiin teҫkeleer azalta edel abadag baina. Ene jabadaligi Darui tyigen usadkaza kolkoosҫodiin byteesen azalta ederiigi tere doroni eder byri temdegleke josotoi.

Gaaana 1932 onii olzo kubaaka jabadaldan beledkel ugta kingdene ygei, olzo kubaaka jabadal bol, kolkoosҫodiin azalta ederiin temdeglelees dulduidaza josotoi aad, azalta ederigi kaiҫa kereg temdegledegees zolibo zangiuulҫuuta sain bolzo ynekeer abka josotoi kolkoosҫodto tuiliin kokidol bolko baina. Men ene ulas teriin ҫanartai olzo kubaariin yjede arteelin tyryylegҫe nek. Darmiin gegҫe amaraltada garasan azai. Ilme baidaltai kolkoosto zokiko gazaraas kemzee abҫa baidaligi zasaza kolkoosiigi bykezyylke keregtei bolbo.

Namiin

Şalgaltiin komiisa şalgakaa martaвa

Kori. Kezengiin somonii Staaliin neremzete komuuna bol 1932 onii niuuta şalgalta kingdee ygei baina. Tus komuunin şalgaltiin komiis jamarҫ kedelmeri jabuulal ygei „eeree bytexede naidaad" suusaar azai.

1932 onii aşag olzo kubaaka jabadalda jamarҫ beledkeltei ba kolkoosҫodiin azalta ederigi ker zebeer gargaza baisanigi şalgaka bolon byke kedelmeriigi şalgaka jabadal ugta ygei. Şalgaltiin komiisiin yiledberiin tesebiin jamaraar dyyrgedeҫe baisanigi darui şalgan yzeke josotoi.

Kezengiin Dolgin

Tarilgada вeledkeke caq ekilвe

„Negen kycen" tarilgiin tesebiigi ilyybҫelen ababa

Kilogo Kuaacain aimagiin Taşaagiin somonii „Negen kycen" geze arteelke kojor dugaar taban ziliin ankadugaar kabariin tarilgiin tesebiigi angizaar 280 ga egesenigi, tus kolkoosiin idebkiten bol enyyniigi kendelee kylteeze abaad, enyyn deere 20 ga ugtamziin teseb nemeze kamta 30 ga bolgozo abazai.

Ene arteeliin ziseegi byke kolkoosuud abҫa josotoi.

Ynenii brigaada
D, Sanzazabiin

Tarilgiin beledkeliigi eeree bytekiin josoor tabiaad suuna

Jaruuniin aimagiin Jaruuniin somondo tariaabeledkeliin tesebiigi gyicedkesen baina, gebeҫ tus somonii emҫiin seekter beledkel ygei, enyyiigi eeree bytekiin garimaar tarilgada beledkel ygei, enyyigi eeree bytekiin garimaar tarilgada beledkel ygei, Odoo tariaabeledkeliigi gyicedkesen aad, byke byke kycee yrisenii ba kedelkeygei foondonuudigi beledkeke bainalka kereg ohcolon kanduulza ҫadaa ygei baina.

Jaruuniin somonii kolkoos ba emҫiin seekter engeregҫe kabar yrisenii tariaagaar dutaza, kabariin tarilgada jike saad bolsonigi odoo martan ygei ene dayidan colon tabika josotoi. Somonii zablel yrisenii ba kedelke ygei foondonuudigi togtooko tukai jamarҫ kemzee abana ygei suuna.

Ene eeree bytekede naidaka jabadaligi eris butacokizo kabariin tarilgada beledkeke jabadaliigi şuud kangaka josotoi.

B-iin.

Tyykei ediigi ileryylke, tyykei ediin baaza baiguulkiin teleo şuud temeceke kereg bol ulas oronoo indyystrizyylke jabadalda tuiliin çukala çanartai

Geoologo-biderelgiin kedəlməriiin zarim keden byridkelees.

Aradiin azakuin debzeltiigi kangaka kereg bol mineraaliin tyykei ediigi ertees beledkeke zorilgoor aza yiledberiiin debzeltiin kurdabçulaliigi nilieed şiidkeze çadaka kurdabçalaliigi gazariigi şinzelke ukaanii (geoologiin) biderelgiin keregte olgokiigi ermelzeke, Uçar iime tula geoologiin biderelgiin kedəlməride eris kubilalta kiike ba ene keregiigi mineraaliin baazaar gyiced kangaka zailaşa ygei.

Namiin 16 dugaar kuraliin ene zaabari bol 1931—32 onuudiin geoologiin biderelgiin kedəlməride yndesen bolgon tabigdasan azai.

Buriaad oronii bajaligiigi ileryylke tukai temeceliigi ba zəbləltə ulas oronii menəə edər ekilen orozc baigaa, angi ygei socaliis baidaliigi baiguulka 2 dugaar tabzildee tyykei ediin baaza baiguulkiin tukai temeceliigi caaşani delgeryylkede jyynees yndeselke josotoi bide.

Buriaad—Mongol respyyblig dotoroo geoologiin biderelgiin kedəlməriigi delgeryylke jabadal bol 1931—32 onii niuurta jikeken kubilaltatai baigaa. Geoologiin biderelgiin kedəlməriiin talaar 1932 onii niuurta, gancakan Deede—Ydiin baazada 1.250.000 təkorig mengən zəəri oruulsan, enyyniigi əngərəgçə 1931 ontoi cacuudkaad jirebel 197 proceente bolko şuu. 1932 ondo geoologiin biderelgiin kedəlməride 27 bələg kedəlmərіçəd kedəlmərilsən, tyynees: təməriin biderelgede—3 bələg, margaancada-1, çuluun nyyrsende—3, sliyydede—3, əngətə mitaal-2, kagad mitaalda-2, barilgiin materijaal—2, təməriin urgamaltai gazariigi şalgan yzeke (magnitomeetri)—2, geoologiin kemz—4, gazariin baidaliigi kemzelged—4 bələg.

Tusa jiketei maltamaliin zyiltei şine şine gazaruudiigi bidereke, enyynii urda oldoson gazariin zapaasiigi jike bolgoko ba tere zapaasiigi doodo zergees ulam deede zergiin bolgoko jabadaliigi oncolon abça byke kedəlməriiin yndesen bolgon tabisan azai. Ede bygediigi kamtadkaza Angar—jinisei barilgiin tyykei ediin baaza beledkeke yndesen zorilgodo ceke kanduulsan azai. Balbagariin təməriin kyderi çuluutai gazariin zapaas bol 102 milijoon toonno begəəd ene çuluunii „S“ zyiliigi abaad yzebel dunda zergeni 37% təmər baina, 1932 ondo Mukar—Gorkon, Meldelgen, Ozorson ba bişe bişe iime kyderi çuluutai şine ga-zaruud oldosnn, ene uçar bol manai zapaasiigi 162—172 milijoon toonno kyrter jike bolgoko şuu.

Mən çuluun nyyrsetei gazaruud Tarbagatain staanciin kazuuda Kyl, geze toskon şadar şine oldoson, enyynii nyyrsenii zuzaani 3,15 meet., çanarni jike sain, Çeremkooviin nyyrsentei adalişuu. Ene maltamaliin zyiltei gazariigi nigtalan şalgaza yzegdee ygei uçartai deerees zapaas tukai keleze bolko ygei baina. Ene gazar bol təmər zamiin şugamaas araikan 2 kilomeeteriin gazaraa baisan ba Buriaadiin gigaanta bolko remzavood ba Deede—Yde kotiin tylişiiin baaza mən bolko tula 1933 onii niuurta ene maltamaliin zyiltei gazarta yiledberiiin biderelge kiike zailaşa ygei azai.

Odoo ziliin biderelgeçed bol Galuutanuur deere 0,5 meetrees 5 meeter kyrter zuzaantai 13 keseg çuluun nyyrse ileryylen olson. Nyyrsenii çanarni sain, maltamaliin zyilte byke gazariin zapaasni əçəə byridkegdeze garaa ygei. 1933 onii niuurta ene gazar deere yiledberiiin biderelgiin kedəlməri kiigdeke jum.

Sliyyde bidereke kedəlməri bol şine, şine gazaruudiigi olko ba zapaasiigi jikedkeke talaar mən sain yretei baina. Bugaçan geze gazarta — 300 toonno, Talbaga 175 toonno. Ene maltamaliin zyilte gazaraa, zapaasiigi caaşani jikedkeke zorilgoor 1933 ondo mən tereçelen biderelge kiigdeke josotoi.

Deere zaagdasan gazaruudaas gadana Zediin talada vooliforiin kyderi çuluutai gazar şine oldoson ene bol ilangajaa zain gallin aza yiledberide kereglegdeke, deede çanariin buladiigi byteen gargaka keregte erkim zergiin udka çanartaini ile medegdene beze.

Ede kyderi çuluunuudiigi olsonii tyykiigi bogonioor kelebel, iime:

1929 ondo profeesor A.V. Arsceentiv gegçe (Kuzariin kəndein adagta) Glafiroovskiin uurkain dabaan deerees nege keseg (volifiramiit) geze təməriin aimagiigi olson. ene bol Zediin rajoondo volifiramiitiin kyderi çuluunii baisaniigi ekilen olson uçar mən azai.

1932 ondo Zyyn-Sibiirlin geoloogi biderelgiin kolboo bişe bişe daabariaas gaduur ene rajoon dotoroo komor mitaaliin zyiliin bii ba ygc kojoriigi ileryylkiin teleo votifromiit bidereke nege bələg biderelgeçeniigi əmkidkeze gargasan.

Ene brigaada bol Ivaanovskiin uurkaida dyte 4-5 kilomeeter gazaraa, kəbçə zaigaad, Enger, koltoson ba Kuzariin gorkonuudiin kooronduur volifromiitiin zyiltei gol gol gazaruudiigi ileryylsen baina. Ene ileryylegdesen gazariin talmai bol brigaadiin naçalnig Boosova (geoolog erdemte) gegçiin medeegeer 16 tebker kilomeeter bolko baina. Enyynees caaşani biderelge kilke zuura ene gazariin talmai bol əşəə ərgedəkəni magad azai.

Deere zaagdasan goi gol gazaruudaas gadana ene brigaada bol Kuzarta, Martan-Şono, Enger, Koltoson, Ivaanovsk ba Aligsaandrovsk geke metiin kəndeinyydte maltamaliin zyiltei butarkai keseg keseg gazaruudiigi olson baina.

Volifromiitiin zapaasiigi ileryylke ba tyyniigi edlyyride oruulka zorilgoor 1932 onii ogtiaabri saraas ekilen zarim keden gazaruud deereni nigtalan biderike biderelgiin brigaada tabigdasan baina şuu,

Volifromiitiin kyderi çuluutai şine oldoson gazaruud bol ulas oronoo indyystrizyylke keregte agui jikeken udka çanartai begəəd nam, zəbləliin ba yiledberiçenii ebleliin emkinyyd bolon byke olon niitiin sanal keçeeliigi ene Zediin maltamaltai gazar teeşe şuud kanduulagdaka josotoi,

Zajigraajevskiin izvooskotoi gazariigi şinzilsen brigaada bol 16 milijoon toonno, ceementə bolbosoruulan gargakada keregtei sain izvistniaagiin zapaasiigi ileryylsen, ene gazariin zapaasiin yndeseer bol uul gazaraa zavood baiguulka jabadalda ekilen orozo bolomoor geze batalagdana. Tyykei ed baina geeçe, enyyniigi keregleke zailaşa ygei.

Kedəlməriiin yriin byridkeliigi bogonioor kelebel iime,

Nileed olon maltamaliin zyiltei gazaruud bol manai naidasaniigi kariuulaa ygei ba tyyn deereki kedəlməriigi zogsoogdoson azai. Gadana manai kedəlməri dotoroo kangaltiin talaar nileed berkeşeelyyd baisan ba kedəlməriçənii suballta, baira baidaliigi emkidkeke tukaida mən jikeken saad tybegyyd uçarsan azai.

Geoologo biderelgiin kedəlməride olon niitiin zygees mənəə edər kyrter josotoi sanal tabigdana ygei geze temdegleke zailaşa ygei, Ene jikeken dutuu zyil mən begəəd cag darui usadkagdaka josotoi. Odoo 1933 onii niuurta Buriaad Mongol orondo geoologo biderelgiin kedəlməri bol urda urda zilees ylemze jikeer delgeryylegdeke azai. Ene kedəlməri kerbee Byriaad oronii maltamaliin bajaligiigi ileryylke keregte anka tyryynde azaltan arad ba byke emkinyyd bol ərgəər kandabal amzaltai gyiçedkegdeke baina.

1933 ondo tyykei ediin baaziigi ileryylke ba baiguulkiin ləleo temeceke temecel agui jikeken debşeze şine geşkyyr deere tabigdaka josotoi, Enyyniigi manai indyystrizyylze baigaa respyybliigiin aza yiledberiin debşeltiin zorilgo ba manai nam ermelzeze baina.

Petroov.

***

Kuca Namsarain

Şine Buriaad

(duun)

Əngə saikan
talada
Yylteriin sərəg
bilçebe.
Ygeitei arad
emkidze,
Kamtiin azal
delgerbe.
 Taban ziliin
 təsəbəər
 Kynii kyçen
 bucalba.
 Tariaalan oron
 Buriaadtu
 Talkanii dalai
 dolgilbo.

Koirog zaluu
zanşalaa
Kurdan gabşagai
bolgobo.
Kuuçan bydyylig
baidalaa
Kubiskan şineer
zokioobo
Gariin borokon
azaltai
Galta kisiin
orondo
Eliegtriin kyçe
erçelsen
Remzavood
baiguulba.
 Ymekei kuuçan
 suuritai
 Yde kotiin
 orondo
 Cakiuur çuluun
 suuritai
 Cakilgaan kotə
 bolgobo.

Buriaad oronii
Kyisen deer
Bulad məərə
ergibe.
Bulta kynii
tologoido
Cecen ojuun
Kedəlbə

******

Ynenii kesegiigi 10000 bolgokiin teleo daiçalza baina.

Socialiis məriicəən dolgin ulam kəgzəzə baina.

Aga, Əreeniin somonii təbtə baigaa, nam, komsomooliin, profsojuuziin geşyyd ba ked. Kedəə biçegçediin kamtarsan cuglaan dikaabari 19-nii ydeşe 10 garan itebkiteneer byriideze yrgelzelbe tere cuglaan deere, „B.M. Ynen“ soninii redaagciin itegemzeten nək. Cereniiees, odoo yjede ked. kedəə biçegçediin urida jamar zorigonuud tabigdaatai ba caaçaa jamaraar kedəlməriigəə jabuulka josotoib geze iledkel sonosço, uul kedəlməri tukai byrin tanilcaad baikadaa, dooro zaagdasan zorigonuudiigi oiriin cagaa gyicedkeke geze olbo.

Tus somonii təbtə „B.M. Ynen“ geze soninii neremzetei ked. kedəə biçegçediin brigaadiigi emkidkeze, ene somon dotor jabuulagdaza baigaa byke kampaaninuud ba socialiis mal azaliin probleemiigi şidkeke jabadalda, nam ba zasagiin gazariin zygees əgtəsən zaabarinuudiigi bolşoviigiin meetedeer gabşagaiçalan jabuulka froonto deere beleken baikabdi.

Manai somon dotor mengən sangiigi elsyylke kampaani bol 4-ki kvaartaliin təsəbiigi 84,1% gyicedkesen baibaç, odoo yldeed baisan 10 konog dotor təsəbəə dyyrgeze çadaagyi baisan emkinyydiin dunda nebtereiiin kedəlməriigi yrgedkeze, osooaviakimiin agnuuriin ba kolkoosuudiin şataar elsyylegdeke mengən zəəriigi təsəbiin josoor 100% ba ilyybçelen gyicedkekiigi daiçalkabdi.

Oiriin cagaa zarlagdakajaa baigaa kedəə biçegçediin kui kural kyrtel, byke kampaaninuudiin tukai „B.M Ynen“ sonindo tolilkiin teleo brigaadiin josoor delger biçegyydiigi ilgeze baika ba, tus kural deere socialiis baiguulaltiin froonto deere cokom jamaraar kedəlmərilkə argajaa oloo niite kural deere nemelte iledkel kiize çadakaar bolood baikabdi gekiin kamta, ene kereglgi gol kariuucalgatai udaridakiigi nək. Garmiin Nima Galdanii Namdag ba Rabdanii Batazab gegçediigi olko gebe.

B.M. „Ynen“ soniniigi ərgən olon kolkoosçonii ba azalçan aradiin dunda oloor taraaza, tus soninii kesegiigi 1933 onii tyryyçiin kvaartal dotor 10000 tiraaztai bolgokiin zorilgiigi tabiza, tende suusan nək. bol bygede 1-1 kesegiigi əəsədəə zakiaad, caaşani 80 keseg „Yneniigi“ janavaari 31 kyrtel taraakabdi geze bejenyydee ujalgalza, kyrşe suugaa Cagaan Uuliin somonii byke emkinyydiin idebkiteniigi socialiis məriicəədə urika geze olood, ene jabadaliigi kycendeni uruulkiigi nək. Galdanii ba Garmiin gegçediigi tomilzo daalgaba.

Kebiel soninii ug zorilgiigi olon niitede nebteryylke ba biçegiin teeknigtei buşuu tanilcaka jabadaliigi odoo cagiin daiçalkii zorilgo mən geze temdeglebe.

„B.M. Ynenii“ redaagciin zəbləənii dikaabri 2-iin togtool bol, kebiel soninii kedəlməriigi deere ərgəkə ba kedəə biçegçediin idebki kiçeeliigi ulam badaruulza, opiratiiv josoor kətəlbərilkə, ked. kedəə biçegçediin aarmiigi bekizyylkiin gol nəkecəl bolzo, biçegçediigi angiin syibegçeer aikabtai deere ərgəkiin zorigo tabiaad baina. Ene kedəlməriigi azal kereg deereni bejelyylke jabadalda kedəənii nam, komsomooliin, profsojuuziin emkinyyd ba kedəə biçegçediin zygees josotoi tusalamza yzyylkeni zailaşa ygei kereg mən geze olbo.

Ked. kedəə biçegçediin ba kebiel soninii kedəlməriigi aikabtai deere ərgəzə, socialiis baiguulaltiin froontodo bolzo byki zyilyydiigi todoor tolilozo, angi ygei socialiis bəlgəmiigi baiguulka 2 dugaar taban ziliin təsəbiigi ugtaka jabadalda, Əreeniin bolşoviguud ba azaliin gabşagaiçuud daiçalkii josoor beledkeze ekilbe.

Edenii durçalgiigi kalan abagtii.

YNENII BRIGAADA:
Ž.C.N.G. ba B.-Ž.R-nii

Manai gabşagaiçuudiin uriaa.

Bide gabşagaiçuud „B-M Ynenii“ 33 onii janvaari negenees 15 kyrter kedəə kolkoosçonii dunda 30 keseg zakiuulkaar bejenyydee ujalgalza bide mete taraakiigi nəkəd (Tabtaanain ŞKM) D. Cedenii, B. V. Mitabiin, M. Cerenii, (agiin ŞKM) C. Bazariin, D. Babuudorziin, (Kiaagta) D. Ž. Norzonii, B. G. Sanziin, (Deede-Yde) B. N. Radnabazariin, Galdan Ceren—dorziin, Bata Erdeniiin, (soninii koroo) D. Ž. Damdinii, (Mongol Rabfpaag) B. Samdanii, Cevaan Žabiin gegçediigi bidenees dutuu bişeer ba ilyybçelen taraaka beze geze naidan urinamdi.

Ynenii brigaadnar: Dancaranii C. Gombiin D.

Bi bol „B-M Yneniigi“ 6 sariin bolzoroor zakiaad nadaçalan zakikiigi Jaruuniin aimagiin keçegeeriin somonoos zəbləliin tyryy Ceden Abidiin, tyynii orologço Damba Morkiin, Kanda—dorzo Cerenii (surguuliaas) Miroonov, C. Ž. Şadabiin, D. Ž. Žalcanii, mən somonii (Bityygiin arteelaas) N. Bazariin, Ž. Dorziin, (Bajangoliin arteeliin) D. Ž. Cerempeliin, B. M. Lombiin, G. Oçoriin, B. Sodbiin, N. Ž. Sodbiin, C. Dagbiin, C. Ž. Cezebkenii, C. Oçoriin, Z. G. Vandiin, A. Cerenii, D. Daşiin, D. Enkiin, C. Agvaanii, (Jondonkinii arteelaas) G, Ž. Batiin, (Ulaan-Žalgaas) R. Ž. Erdeniiin, (Kiaagtaas) S. Ž. Darzaagiin, D. D. Cerenii, gegçediigi nadaçalan „B-M Yneniigi“ zakiza abka geze məriicəədə uriba.

Jaruuniin aimagiin keşegeeriin somonii Bajangoliin arteeliin geşyyn Damba Cedenii (Kybyyskiin).

Bi bol „BM Yneniigi“ 6 sariin bolzoroor 2 surguulidaa zakiaad nadaçalan zakikiigi Jaruuniin aimagiin keşegeeriin somonii Kisontiin „gegeerel“ geze arteeliin dundaki kotonii surguuliin suragçanar. Cebegmid Şirebiin, Žalgiin kotonii surguuliin surgagça Cemzed Cezebkenii, Bytyygiin kotonii surguuliin suragça Şanzemitab Şoijonii. Jaruuniin Donniin somonii zəbləliin tyryy Ceren Žambaliin, mən somonii nigtalan bodogço Ceren-zab Badmiin gegçed nadaçalan zakiza aakiigi məriicəənə urinam.

Bajangoliin arteeliin kotonii surguuliin suragç Dolgor Daşiin.

Ynees zişee abagtii

Aduun-Çuluunii „Koni-Əskegçə“ sovkoosiin dergedeki „B-M. Ynenii“ brigaadiin keçeeleer tus sovkoosiin eldeb emkiner ba alban kaagçad kedəlmərçədtə 1933 onii janvaari negenees kylieekeer təbiin ba nutagiin sonin biçeg 1229 tək. 79 mengəər zakiuulba.

Gadana 1933 onii ekleer negekençigi kuudasan „B-M. Yneniigi“ abadag ygei baisaniigi 1933 onii ekineer 100 keseg „B-M. Yneniigi“ ene sovkoos deere abtadag bolgokiin zorilgo talbigdaza gyiceegdeed baina.

Enyynçelen bişe soninuudiig urida zilyydees nen jikeer zakiuulagdaba, enyynees bişe nəkəd zişee abka beze.

D-Ž. Baldanii.

Əsegderiin dugaarta 3 daki niuurta „Mənəə edər„ gesen zyiiin syylde „Colbon Cebeg“ geze buruu kebiegdeseniigi „Colbon Ceren“ geze zasaza unşaka keregtei.

Redaagca

Red. orlogço D. Cedenii

Б-Удиоск. БГИ. зак. № 3127 Бурлит № 222 Тираж. 3100